

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ Міжнародний науково-виробничий журнал	
Т 2016 (30)	
Зміст	
Економіка та управління національним господарством	
Сіренко Н.М., Лункіна Т.І. СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ.....	5
Ксенофонов М.М. АНТИМОНОПОЛЬНО-КОНКУРЕНТНА ПОЛІТИКА ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.	11
Сокольська Т.В. РЕСУРСИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ІХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА.....	17
Карпенко А.В. ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ: СУТНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ В УКРАЇНІ.....	24
Сейсебаєва Н.Г. Топчанюк О.В. МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	31
Ткачик Ф.П., Лапка Р.В., Невідома Д.Р. ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ	37
Мосійчук І.В. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	44
Танчак Я.А. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ УКРАЇНИ.....	49
Пужай-Черета А.М. СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ТА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	55
Світове господарство і міжнародні економічні відносини	
Вікарчук О.І. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ.....	61
Орлик О.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	67
Пазізіна С.М., Пазізіна К.В. НАСЛІДКИ ПІВДЕННОЄВРОПЕЙСЬКОЇ БОРГОВОЇ КРИЗИ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ.....	74
Економіка та управління підприємствами	
Головко О.Г., Шкляр О.А. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ДІЛЬНОСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	80
Карпенко В.Л. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	84
Костецька Н.І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	91
Андрющенко І.Є., Гаманець А.М. ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КРИЗИ.....	96
Дашко І.М. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: ЗАГАЛЬНІ РИСИ ТА ВІДМІННОСТІ.....	103
Гошинська Д.Я. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В УМОВАХ КЛАСТЕРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДПРИЄМСТВ.....	110
Розвиток продуктивних сил, регіональна економіка, демографія, соціальна економіка і політика	
Стельмашук А.М., Стельмашук Ю.А. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРОМОЖНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	116
Шевчук Л.Т., Федоришина Л.М. ФАРМАЦЕВТИЧНА СФЕРА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ.....	127
Гораль Л.Т., Перезовова І.В., Берлоус М.В. РОЗВИТОК СОЛЕВАРІННЯ НА ПРИКАРПАТТІ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ.....	134
Баланюк І.Ф., Твердохліб В.В. СТРАТЕГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ РЕГІОНУ.....	140
Роменська К.М. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	145
Кузьмак О.І. МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ.....	150

Засновники журналу:
Білоцерківський національний аграрний університет
ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
ПП "Інститут економіки, технологій і підприємництва"

Головний редактор:
Даниленко А.С.,
д.е.н., проф., акад. НААНУ

Заступник головного редактора:
Стельмашук А.М.,
д.е.н., професор
Капітанець С.В.,
к.п.н., доцент

Редакційна рада:
Варченко О.М., д.е.н. професор
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Малік М.Й., д.е.н., проф., академік
НААНУ

Редакційна колегія:
Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Борщовецька В.Д., к.п.н.
Губенко В.І., д.е.н., професор
Івашук Н.Л., д.е.н., професор
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Паска І.М., д.е.н.
Пупентейло П.Р., д.е.н., професор
Сатир Л.М., д.е.н.
Свиноус І.В., д.е.н.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Сокольська М.О.
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор
Шуст О.А., д.е.н.

Зарубіжні вчені:

Василь Симчера, д.е.н., професор
(Росія)
Мірослав Сватош, д.е.н., професор
(Чехія)
Станіслав Шидло, д.е.н., професор
(Польща)
Тетяна Вархолова, д.е.н., професор
(Словаччина)
Йозеф Оленські, д.е.н., професор
(Польща)

Наукові редактори:

Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Кемєняш І.Г., к.е.н.
Нянько В.М., к.е.н.
Сава А.П., к.е.н., ст.н.с.
Хома Д.М., к.е.н., доцент

Редактор:
Федоришина Л.М.,
к.е.н., доцент

<p>Свідцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 16753-5327P від 10.06.2010 р.</p> <p>перереєстрацію: серія КВ № 20300-10100 НР від 23.09.2013</p> <p>Рекомендовано до друку Вченою радою Білоцерківського національного аграрного університету, протокол № 2 від 22 березня 2016 р.</p> <p>Затверджено Постановою Президії ВАК України від 22 грудня 2010 р. № 1-05/8 як наукове фахове видання України (економічні науки)</p> <p>Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 07.10.2015 № 1021 як наукове фахове видання України (економічні науки)</p> <p>Журнал входить до таких національних та міжнародних наукометричних баз реферування та індексування: Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe) Index Copernicus Journals Master List, Польща (http://journals.indexcopernicus.com/+p24781498,3.htm)</p> <p>Матеріали журналу знаходяться у вільному доступі на сайті: www.uniep.km.ua</p> <p>Підписано до друку 28 березня 2016 р.</p> <p>Адреса редакції: 29016, м. Хмельницький, вул. Львівське шосе, 51/2 тел. (096) 01-09-709 www.uniep.km.ua s.kapitanets@mail.ru</p> <p>Тираж 120 прим.</p> <p>Формат 70x108/16. Папір офсетний. Ум. друк арк. 28,6</p> <p>Віддруковано з готових діапозитивів в СМП «ТАЙП» вул. Чернівцька, 44 б, м. Тернопіль, 46000</p> <p>Усі права захищені. Передрук дозволяється лише зі згоди автора.</p> <p>© Білоцерківський національний аграрний університет © ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва» © ГПІ «Інститут економіки, технологій і підприємства»</p>	Муравка П.П. ЕФЕКТИВНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ З ТОЧКИ ЗОРУ ЇЇ ПОТЕНЦІАЛУ.....	156
	Кашпрук Ю.А. ВПЛИВ ЕКОНОМІЧНИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО САМОРОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	162
	Бондаревська К.В., Шинкарук А.О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ.....	173
	Інноваційно-інвестиційна діяльність	
	Кравець І.В. ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА В ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	182
	Мацера С.М. РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.....	189
	Облік, аналіз і аудит	
	Свиноус І.В., Хомяк Н.В., Маєвська А.П. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ЯК ДЖЕРЕЛА ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	195
	Левченко Н.М., Желонкін С.С. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.....	201
	Візіренко С.В., Пасєвіна М.Ю. АУДИТ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ: МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ.....	209
	Перит І.О. АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ДОХОДИ ДОМОГОСПОДАРСТВ ВІД ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	214
	Менеджмент, маркетинг, підприємництво	
	Ібатуллін М.І. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИРОБНИЦТВІ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА	222
	Жовковська Т.Т. УПРАВЛІННЯ ПОВЕДІНКОЮ СПОЖИВАЧІВ В МАРКЕТИНГУ.....	228
	Калініченко О.О. АСПЕКТИ МАРКЕТИНГУ В ОСВІТНІЙ СФЕРІ.....	234
	Шелест Т.М. ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ СТЕЙКХОЛДЕРІВ НА РИНКУ ПІДГОТОВКИ МОРЯКІВ.....	238
	Фінансово-кредитна система	
	Ачкасова С.А., Золотарева Н.В. МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ЗАЛУЧЕННЯ ПОЗИКОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	245
	Андросова О.Ф., Василенко О.С. МОДЕЛЮВАННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....	252
	Остапенко В.М., Галушкін І.О. УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ.....	260
Воротинцев М.М. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	264	
Автори номерів.....	276	
Хроніка подій. Повідомлення.....	282	

<p>Founders of the journal: Bila Tserkva National Agrarian University Private Institution of Higher Education “University of Economics and Entrepreneurship” Private enterprise “Institute of Economics, Technologies and Entrepreneurship”</p> <p>Chief editor: Danylenko A.S., dr.econ.sc, prof., acad. of NAAS</p> <p>Deputy chief editor: Stelmashchuk A.M. dr.econ.sc., prof. Kapitanets S.V., cand.p.sc., assoc. prof.</p> <p>Editorial Council Varchenko O.M., dr.econ.sc., prof. Kapitanets Yu.O., cand.econ.sc., assoc. prof. Malik M.Y., dr.econ.sc., prof., acad. of NAAS</p> <p>Editorial Board: Balaniuk I.F., dr.econ.sc., prof. Borshchovetska V.D., cand.p.sc. Hubenko V.L., dr.econ.sc., prof. Ivashchuk N.L., dr.econ.sc., prof. Kuzmin O.Ye., dr.econ.sc., prof. Paska I.M., dr. econ.sc. Putsenteilo P.R., dr.econ.sc., prof. Satyr L.M., dr.econ.sc. Svynous I.V., dr.econ.sc. Semiv L.K., dr.econ.sc., prof. Sokolska M.O. Shevchuk L.T., dr.econ.sc., prof. Shust O.A., dr.econ.sc.</p> <p>Foreign scientists Vasiliy Simchera, dr.econ.sc., prof. (Russia) Miroslav Svatosh, dr.econ.sc., prof. (Czechia) Stanislav Shydlo, dr.econ.sc., prof. (Poland) Tetiana Varkholova, dr.econ.sc., prof. (Slovakia) Jozef Olenski, dr.econ.sc., prof. (Poland)</p> <p>Scientific editors: Dzhereleiko S.D., cand.econ.sc., assoc. prof. Kemeniash I.H., cand.econ.sc. Nianko V.M., cand.econ.sc. Sava A.P., cand.econ.sc., senior research fellow Khoma D.M., cand.econ.sc., assoc. prof.</p> <p>Editor: Fedoryshyna L.M., cand.econ.sc, assoc. prof.</p>	<h1 style="margin: 0;">SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ECONOMY</h1> <p style="margin: 0;">International scientific and production journal</p> <p style="margin: 0; font-size: 1.5em; color: red; font-weight: bold;">1'2016 (30)</p>	
	Contents	
	<u>Economy and management of a national economy</u>	
	Sirenko N.M., Lunkina T.I. SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: KEY ASPECTS.....	5
	Ksenofontov M.M. ANTITRUST AND COMPETITION POLICY AS MEANS OF ENSURING OF ECONOMIC DEVELOPMENT.....	11
	Sokolska T.V. AGRICULTURE RESOURCES AND THEIR IMPACT ON ECONOMIC GROWTH OF AGRICULTURAL PRODUCTION.....	17
	Karpenko A.V. TECHNOLOGY TRANSFER: ESSENCE AND TRENDS IN UKRAINE.....	24
	Seisebaeva N.G., Topchaniuk O.V. MARKETING STRATEGIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE.....	31
	Tkachyk F.P., Lapka R.V., Nevidoma D.R. FINANCIAL DECENTRALIZATION IN UKRAINE: BUDGET AND TAX ASPECTS	37
	Mosiichuk I.V. STATE HEALTH MANAGEMENT SYSTEM: CURRENT SITUATION AND PROSPECTS.....	44
	Tanchak Ya.A. FINANCIAL INFORMATION SUPPORT MARKET INVESTMENT UKRAINE.....	49
	Puzhay-Chereda A.M. ESSENCE OF ECONOMIC COMPETITION AND COMPETITIVENESS.....	55
	<u>World economy and international economic relations</u>	
Vikarchuk O.I. PROBLEMS AND PROSPECTS OF INTERNATIONAL MARKETING DEVELOPMENT IN TERMS OF INTEGRATION.....	61	
Orlyk O.V. CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF PROVIDING FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY OF AN ENTERPRISE STRATEGY.....	67	
Pazizina S.M., Pazizina K.V. THE CONSEQUENCES OF SOUTHERN EUROPEAN DEBT CRISIS AND THE MECHANISMS FOR ITS OVERCOMING.....	74	
<u>Economy and enterprises management</u>		
Golovko O.G., Shkliar O.A. FEATURES PLANNING ACTIVITIES TO ENSURE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE	80	
Karpenko V.L. THEORETICAL BASIS OF FORMATION OF MANAGEMENT SYSTEM THE COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES.....	84	
Kostetska N.I. THEORETICAL FOUNDATIONS OF PLANNING AN ENTERPRISE ACTIVITY.....	91	
Andryushchenko I.Ye., Hamanets A.M. THE VIABILITY OF THE COMPANY IN CRISIS.....	96	
Dashko I.M. COMPETITIVENESS AND ENTERPRISE COMPETITIVENESS: SIMILARITIES AND DIFFERENCES.....	103	
Goshchynska D.Ya. FORMATION OF COMMUNICATION STRATEGY IN THE CONDITIONS OF ENTERPRISES' CLUSTER INTERACTION.....	110	
<u>Development of productive forces, regional economics, the demography, social economics and politics</u>		
Stelmashchuk A.M., Stelmashchuk Yu.A. FINANCIAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR PROVIDING CAPABLE DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES.....	116	
Shevchuk L.T., Fedoryshyna L.M. PHARMACEUTICAL SPHERE OF UKRAINE: PROBLEMS OF DEVELOPMENT.....	127	
Goral L.T., Perevozova I.V., Berlous M.V. THE DEVELOPMENT OF SALT PRODUCTION IN THE CARPATHIAN REGION: ORGANIZATIONAL-ECONOMIC ASPECT.....	134	

УДК 336.76

Остапенко В.М.,
к.е.н., викладач кафедри управління фінансовими послугами,
Галушкін І.О.,
Харківський національний економічний
університет ім. Семена Кузнеця

УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Постановка проблеми. Недостатня ефективність системи ризик-менеджменту у банках України спричинила виникнення цілого ряду негативних наслідків як для фінансового сектора держави, так і для добробуту громадян. Отже, проблема управління ризиками банківської діяльності в посткризових умовах розвитку економічних відносин є актуальною та має практичне значення. Розвиток банківського менеджменту у посткризовий період повинен спрямовуватись на подолання принципових недоліків в організації системи управління ризиками банківської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми пошуку ефективних механізмів управління ризиками, що виникають при банківському проектному фінансуванні, вже досить давно досліджуються в закордонній економічній літературі, а саме в роботах Р. Евері, Дж. Сінкі, Дж. Сіднея, Ф. Стюарта, Е. Ріда, Л. Раула та ін. Серед українських економістів цю проблему вивчали В. В. Бобиль, Т. А. Васильєва, В. Р. Волощук, Н. Е. Дєєва, А. О. Єліфанов, О. І. Заславська, С. М. Козьменко, С. В. Леонов, Л. Ю. Сисоєва, А. В. Шинкаренко.

Але в той же час на сьогоднішній день не можна стверджувати, що існуючі механізми управління ризиками проектного фінансування складають довершену комплексну систему. Подальшого дослідження потребує комплекс питань, пов'язаних з розподілом ризиків між всіма учасниками зазначених операцій.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка ефективності ризик-менеджменту банку за критеріями та розробка системи управління ризиками операцій проектного фінансування банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективною систему ризик-менеджменту варто вважати в разі, якщо вона забезпечує якісне та своєчасне вирішення наступних завдань: виявлення ризиків, побудова системи ранньої діагностики ризиків, моніторинг поточних ризиків, мінімізація втрат при прийнятті ризику, стабільне функціонування банку.

Критерії ефективності можуть бути як загальними, що характеризують всю систему управління ризиками, так і локальними, що відносяться до конкретних напрямів діяльності, підрозділів або ризиків. Для досягнення поставленої мети запропоновано комплекс критеріїв, які відповідають національним, міжнародним вимогам, рекомендаціям у сфері ризик-менеджменту та тісно пов'язані із організацією системи ризик-менеджменту банку (табл. 1).

Таблиця 1

Основні критерії оцінки системи ризик-менеджменту в банку

Критерій	Характеристика критерію
Результативність	Передбачає кількісну та якісну оцінку ступеня досягнення поставлених цілей. Щодо системи управління ризиками, то це може бути мінімізація або оптимізація загального ризику банку, а також ризику проведення окремих операцій, підвищення загальної капіталізації банку.
Загальна економічність	Передбачає оцінку співвідношення витрат на побудову системи ризик-менеджменту і підтримку її в актуально-робочому стані з установленими кошторисними показниками, а також із загальним ефектом від використання цієї системи.
Раціональність і доцільність	Оцінюється якість основних внутрішніх процесів, пов'язаних з управлінням ризиками.
Надійність та функціональна адаптивність	Передбачає оцінку правильності формування ризик-профілю банку та його окремих підрозділів, вибору відповідних управляючих впливів, стійкість до факторів зовнішньої невизначеності і стрес-тестування.
Відповідність нормам та стандартам	Передбачає порівняльний аналіз основних компонентів діючої системи управління ризиками з вимогами органів банківського нагляду, а також у разі необхідності базовими вимогами міжнародної практики у сфері ризик-менеджменту і внутрішнього контролю.
Рівень організаційно-інформаційного забезпечення	Оцінюється можливість досягнення поставлених цілей за допомогою існуючого організаційного забезпечення та керуючись розробленими документами.

Джерело : складено авторами на основі [1-9]

В рамках дослідження було проаналізовано якість ризик-менеджменту ПАТ КБ «ПриватБанк». Запропоновано використовувати бально-ваговий метод та метод експертних оцінок для проведення оцінки якості системи управління ризиками в банку. Варто зауважити, що аналізу підлягає організаційно-інформаційне забезпечення системи управління кредитним та інвестиційним ризиками, процентним та валютним ризиками, а також операційним ризиком та ризиками ліквідності.

Для проведення оцінки вважаємо за необхідне провести ранжування категорій вище названих ризиків за рівнем значимості для визначення інтегральної оцінки якості організаційно-інформаційного забезпечення системи управління ризиками ПАТ КБ «ПриватБанк». В результаті, середнє значення отриманих даних дозволило виявити значимість різних ризиків у загальній системі оцінки якості системи ризик-менеджменту (табл. 2).

Таблиця 2

Рівень важливості різних ризиків при визначенні якості системи ризик-менеджменту ПАТ КБ «ПриватБанк»

Категорія ризику	Вага, %
1. Кредитний	27
2. Інвестиційний	24
3. Ліквідності	20
4. Валютний	16
5. Операційний	10
6. Процентний	3
Усього	100

Джерело : розраховано авторами на основі [10]

Як видно з наведених результатів (табл. 2), найбільшу вагу займає кредитний ризик банку. Це можна пояснити значним обсягом кредитних операцій в структурі активів. Проте не менш вагомим є інвестиційний ризик.

В умовах подолання наслідків світової фінансової кризи виникає потреба у гнучкій системі залучення додаткових фінансових ресурсів. Особливої актуальності ця потреба виявляється під час здійснення банками інвестиційної діяльності, а саме фінансуванні великомасштабних інвестиційних проектів. За таких умов банки вимушені поряд із традиційними методами фінансування шукати нові. Одним із альтернативних шляхів залучення додаткових фінансових ресурсів для банків є застосування механізму проектного фінансування, який дозволяє акумулювати значні фінансові ресурси, необхідні для реалізації великомасштабних, а отже капіталомістких інвестиційних проектів [7]. На сучасному етапі розвитку ринкової економіки України усе більше зростає інтерес до питань інвестиційної діяльності банків, зокрема шляхом застосування схем проектного фінансування. При цьому основним критерієм доцільності надання кредитором коштів є очікувані витрати позичальника та можливі його прибутки.

Однак найважливішою перевагою для банків є все ж таки розподіл ризиків між усіма учасниками проектного фінансування [4]. Враховуючи підвищену ризикованість інвестиційної діяльності, у тому числі і при реалізації схем проектного фінансування, а також різноманітність та специфіку інвестиційних ризиків важливою та обов'язковою складовою ефективного здійснення проектного фінансування є управління інвестиційними ризиками [2].

На нашу думку, управління інвестиційним ризиком у системі проектного фінансування має розглядатися з точки зору системного підходу. Це обумовлено тим фактом, що появі ризику передують наявність великого кола факторів, які спричиняють появу цих ризиків. Схематично процес управління інвестиційними ризиками у системі проектного фінансування, що базується на комплексному використанні методів кількісної та якісної оцінки інвестиційного ризику та виборі заходів мінімізації ризику залежно від області ризику та величини можливих втрат, представлено на рис. 1.

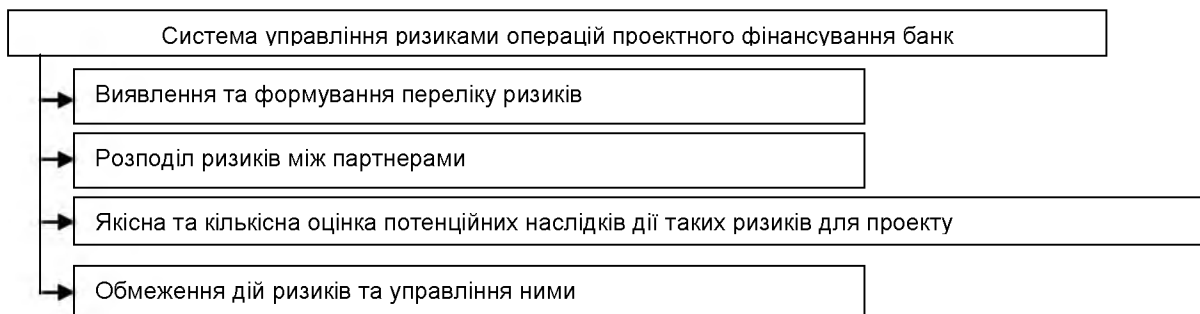

Рис. 1. Система управління ризиками операцій проектного фінансування банку

Джерело : розроблено авторами на основі [1-9]

До ризиків операцій проектного фінансування банку відносять:

- фінансові ризики, пов'язані з варіативністю кредитних ставок, курсів обміну валют, що впливають на витрати фінансування проекту;
- ризики будівництва, які виникають на фазі розроблення та будівництва проекту (низька чіткість розроблення проекту, перевищення меж витрат, запізнення з передачею майна та цінностей тощо);
- ризики продуктивності визначаються можливою невідповідністю між надаваними послугами та проектними специфікаціями (якість послуг не відповідає стандартам, перевищення термінів надання послуг);
- ризики попиту, пов'язані з поточними потребами у послугах, коли фактичний попит на послуги виявиться нижчим, ніж було заплановано.

Зазначені ризики розподіляються між учасниками за ознакою максимізації ефективності управління ними, тобто кожен партнер приймає на себе ті задачі та відповідальність, які він здатний забезпечити з найвищою якістю та мінімальними ризиками.

В процесі управління ризиками використовують синдиковане кредитування для реалізації інвестиційних потреб позичальників у рамках однієї кредитної угоди, сек'юритизацію банківських активів, тобто банк, що продає ці активи, отримує фінансові ресурси і знижує концентрацію фінансового ризику, та рефінансування – зміну фінансової структури проекту без зміни економічних стосунків між громадським та приватним секторами.

Основними підходами для зміни структури фінансування проектів проектного фінансування є: зміна фінансових інструментів, заміна власного капіталу позиковим, пониження процентної ставки за кредитом, зміна кредиторів.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, було розроблено систему аналізу якості ризик-менеджменту в банку, що ґрунтується на оцінці шести критеріїв: результативність, загальна економічність, раціональність і доцільність, надійність та функціональна адаптивність, відповідність нормам та стандартам, якість організаційного та інформаційного забезпечення. Для кожного критерію нами визначені основні індикатори аналізу. Оцінка може проводитись як окремо за кожним критерієм, так і в загальному по системі.

Апробація даної методики була проведена нами на основі відділення ПАТ КБ «ПриватБанк», використовуючи критерій якості організаційного та інформаційного забезпечення. В результаті визначено рівень важливості різних ризиків при визначенні якості системи ризик-менеджменту ПАТ КБ «ПриватБанк». Значного вдосконалення потребує система управління інвестиційними ризиками, що практично відсутня на практиці, на основі чого сформовано систему управління ризиками операцій проектного фінансування банку.

Бібліографічний список

1. Бобиль В.В. Антикризове управління банківськими ризиками : [монографія] / В.В. Бобиль. – Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А.Л.», 2012. – 270 с.
2. Волощук В.Р. Моделювання ризиків кредитно-інвестиційної діяльності банків / В. Р. Волощук // Інноваційна економіка. – 2014. – № 6. – С. 274-280.
3. Дєєва Н.Е. Ризики інвестиційного портфеля банківських установ України / Н.Е. Дєєва // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 1(6). – С. 14-17.
4. Заславська О.І. Ризик-менеджмент банківських кредитно-інвестиційних проектів / О. І. Заславська // Економіка. Фінанси. Право. – 2013. – № 11. – С. 36-41.
5. Леонов С.В. Інвестиційний банківський кредит у системі кредитних інструментів стимулювання соціально-економічного зростання в Україні / С.В. Леонов, Я.М. Кривич // Глобальні та національні проблеми економіки : [електронне наукове фахове видання]. – 2014. – № 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/228.pdf>
6. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : Постанова КМУ від 02.08.2004 № 361 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>.
7. Управління ризиками банків : [монографія у 2 томах]. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [Єпіфанов А.О., Васильєва Т.А., Козьменко С.М. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 283 с.
8. Шинкаренко А.В. Визначення оптимальної структури інвестиційного портфелю банку з точки зору співвідношення доходності і ризику / А.В. Шинкаренко // Проблеми науки : [Міжгалузевий науково-практичний журнал]. – Київ : ЦНТЕІ, ЦДПІН ім. Г. М. Доброва НАН України, 2011. – № 11. – С. 36-41.
9. Шинкаренко А.В. Удосконалення процесу управління ризиками інвестиційної діяльності банку: індекс облігацій підприємств / А.В. Шинкаренко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 11-12(2). – С. 34-40.

10. Офіційний сайт ПАТ КБ «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://privatbank.ua/>

References

1. Bobyl, V.V. (2012), *Antykryzove upravlinnia bankivskymy ryzykamy* [Crisis management of banking risks], monograph, Vyd-vo «Svidler A.L.», Dnipropetrovsk, Ukraine, 270 p.
2. Voloshchuk, V.R. (2014), "Modeling of credit and investment banking risk", *Innovatsiina ekonomika*, no. 6, pp. 274-280.
3. Dieieva, N.E. (2015), "The risks of the investment portfolio of banks Ukraine", *Tekhnologicheskyy audit i rezervy proizvodstva*, no. 1(6), pp. 14-17.
4. Zaslavska, O.I. (2013), "Risk management of bank credit and investment projects", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 11, pp. 36-41.
5. Lieonov, S.V. and Kryvykh, Ya.M. (2014), "Investment bank credit in the system of credit instruments to stimulate socio-economic growth in Ukraine", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky : [elektronne naukove fakhove vydannia]*, no. 2, available at: <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/228.pdf> (access date January 24, 2016).
6. *Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii ta funktsionuvannia system ryzyk-menedzhmentu v bankakh Ukrainy* [Guidelines on the organization and functioning of the risk-management in banks Ukraine], Postanova KМУ dated 02.08.2004 no. 361, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>. <http://www.global-national.in.ua/archive/2-2014/228.pdf> (access date January 25, 2016).
7. Yepifanov, A.O., Vasylieva, T.A., Kozmenko, S.M. et al. (2012), *Upravlinnia ryzykamy bankiv* [Risk management of banks], *Upravlinnia ryzykamy bazovykh bankivskykh operatsii* [Risk management of basic banking], monograph in 2 vol., DVNZ "UABS NBU", Sumy, Ukraine, Vol. 1, 283 p.
8. Shynkarenko, A.V. (2011), "Determination of the optimal structure of the investment portfolio of the bank in terms of profitability and risk ratio", *Problemy nauky : [Mizhhaluzevyi naukovo-praktychnyi zhurnal]*, no. 11, pp. 36-41.
9. Shynkarenko, A.V. (2013), "Improving risk management, investment banking, corporate bonds index", *Ekonomichnyi chasopys-XXI*, no. 11-12(2), pp. 34-40.
10. *Ofitsiyni sait PAT KB "PrivatBank"* [Official site Public Company`s "PrivatBank"], available at: <https://privatbank.ua/> (access date January 30, 2016).

Остапенко В.М., Галушкін І.О. УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ОПЕРАЦІЙ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Мета – оцінка ефективності ризик-менеджменту банку за критеріями та розробка системи управління ризиками операцій проектного фінансування банку.

Методика дослідження. У процесі дослідження застосовувалися як загальнонаукові, так і специфічні методи пізнання: метод наукового узагальнення (для відбору критеріїв ефективності системи ризик-менеджменту банку), бально-ваговий метод (для проведення ранжування категорій ризиків за рівнем значимості) та метод експертних оцінок (з метою визначення інтегральної оцінки якості організаційно-інформаційного забезпечення системи управління ризиками).

Результати. Розроблено систему аналізу якості ризик-менеджменту в банку, що ґрунтується на оцінці 6 критеріїв. Обґрунтовано необхідність управління інвестиційними ризиками банку, запропоновано систему управління ризиками операцій проектного фінансування банку.

Наукова новизна. Запропоновано систему аналізу якості ризик-менеджменту в банку, особливістю якого є врахування критеріїв: результативність, загальна економічність, раціональність і доцільність, надійність та функціональна адаптивність, відповідність нормам та стандартам, якість організаційного та інформаційного забезпечення, що дало змогу виявити значимість різних ризиків у загальній системі оцінки діяльності банку та розробити напрями щодо управління ними.

Практична значущість. Розроблений комплекс критеріїв у сфері ризик-менеджменту та встановлений рівень важливості різних ризиків при визначенні якості системи ризик-менеджменту можуть бути використані банками України в процесі управління ризиками та розробки конкретних заходів та рекомендацій щодо роботи з боржниками. Запропоновану систему управління ризиками операцій проектного фінансування банку доцільно використовувати банкам та суб'єктам господарювання в процесі планування проектно-фінансової діяльності.

Ключові слова: банківські ризики, інвестиційна діяльність, проектне фінансування, експертний метод, критерії, ефективність.

Ostapenko V.M., Galushkin I.O. MANAGEMENT OF BANKING RISKS IN OPERATIONS OF PROJECT FINANCING

Purpose – to evaluate the effectiveness of the risk management of the bank develop criteria and risk management operations of project financing bank.

Methodology of research. The study is used a general scientific and specific methods of learning, such as method of scientific analysis (for the selection criteria for the effectiveness in the bank risk management), ball-gravimetric method (for ranking risk categories in terms of importance) and method of expert evaluations (to determine integrated assessment of the quality of the organizational and information support risk management).

Findings. There are the system of analysis of the quality of risk management in the bank, based on the evaluation

criteria 6, the necessity of risk management investment bank, the system of risk management operations of project financing bank.

Originality. There are system analysis of the quality of risk management at the bank, the feature of which is the consideration of criteria: efficiency, overall efficiency, rationality and feasibility, reliability and functional adaptability, compliance with regulations and standards, quality of organizational and information support, allowing us to identify the significance of different risks in general system evaluation of the bank develop and directions about management.

Practical value. Developed a set of criteria in the area of risk management and set the level of importance of various risks in determining the quality of risk management can be used by banks of Ukraine in the risk management process and the development of specific measures and recommendations for working with debtors. There was proposed risk management operations of project financing bank, that should be used to banks and business entities in the planning of project financial performance.

Key words: banking risk, investment, project financing, expert method, criteria and effectiveness.

Остапенко В.Н., Галушкин И.А. УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ ПРИ ОСУЩЕСТВЛЕНИИ ОПЕРАЦИЙ ПРОЕКТНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ

Цель – оценка эффективности риск-менеджмента банка по критериям и разработка системы управления рисками операций проектного финансирования банка.

Методика исследования. В процессе исследования применялись как общенаучные, так и специальные методы познания: метод научного обобщения (для отбора критериев эффективности системы риск-менеджмента банка), бально-весовой метод (для проведения ранжирования категорий рисков по степени важности) и метод экспертных оценок (для определения интегральной оценки качества организационно-информационного обеспечения системы управления рисками).

Результаты. Разработано систему анализа качества риск-менеджмента в банке, основанного на оценке 6 критериев, обосновано необходимость управления инвестиционными рисками банка, предложено систему управления рисками операций проектного финансирования банка.

Научная новизна. Предложено система анализа качества риск-менеджмента в банке, особенностью которого является учет критериев: результативность, общая экономичность, рациональность и целесообразность, надежность и функциональная адаптивность, соответствие нормам и стандартам, качество организационного и информационного обеспечения, что позволило выявить значимость различных рисков в общей системе оценки деятельности банка и разработать направления по управлению ими.

Практическая значимость. Разработанный комплекс критериев в сфере риск-менеджмента и установленный уровень важности различных рисков при определении качества системы риск-менеджмента могут быть использованы банками Украины в процессе управления рисками и разработки конкретных мер и рекомендаций по работе с должниками. Предложенную систему управления рисками операций проектного финансирования банка целесообразно использовать банкам и субъектам хозяйствования в процессе планирования проектной финансовой деятельности.

Ключевые слова: банковские риски, инвестиционная деятельность, проектное финансирование, экспертный метод, критерии, эффективность.

УДК 336.64:330.4

**Воротинцев М.М.,
аспірант* кафедри управління фінансовими послугами,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця**

ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ ФІНАНСОВИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Постановка проблеми. Ринки фінансових послуг є важливою складовою вітчизняних фінансових систем, а регулювання та нагляд за діяльністю фінансових інституцій – невід’ємна складова економічної та фінансової політики держави. Контролювати діяльність фінансових суб’єктів господарювання можливо з допомогою фінансового моніторингу, якість проведення якого залежить від оцінювання рівня взаємозалежності фінансових компаній на ринку фінансових послуг.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Огляд наукових публікацій [2-5; 8-13; 15-18] дав можливість виявити, що дослідженням розвитку фінансових інституцій у контексті глобалізації фінансових ринків присвячені праці українських та зарубіжних практиків і науковців, серед яких: Дж. Александер [17], Д. Бірюков [2], М. Бурмака [4], О. Ватаманюк [5], М. Джонк [8], С. Довбня [9], О. Плотніков [3], З. Луцишин [10], О. Мозговий [12], В. Новицький [13], О. Рогач [11], Р. Самуельсон [18], Ф. Фабозці [15], У. Шарп [16] та інших. Однак питання взаємозалежності компаній на ринку фінансових послуг не знайшли остаточного вирішення та зумовлюють потребу подальшого вивчення.

* Науковий керівник: Внукова Н.М. – д.е.н., професор